

A háború utáni Szegeden a kezdeti bizonytalanságok után újult erővel indultak meg a diákmozgalmak. A harcok elmúltával megalakult az Antifasiszta Ifjúsági Szövetség, melyben szép számban tevékenykedtek diákok is, sőt első elnöke is egyetemi hallgató volt. Rendszeresen szerveztek vítaestéket, előadásokat, többek között vendégládát volt **Erdei Ferenc** író, a demokratikus Magyarország első belügyminisztere is. Az egyetem és a főiskola ifjúsága azonban egyre jobban hiányolt egy erős egyetemi egység szervezést, elsősorban gazdasági érdekei védelmezésére.

1944 végén egy kis diákcsoport „Kovács” névvel kezdett szervezkedni, melynek eredményeként 1945 februárjában megalakult a magyar ifjúság egyedüli átfogó szervezetének, a Madisz-nak egyetemi tagozata. Ekkor született meg a szegedi egyetemi ifjúság jelentős, országosra nagy feltűnést kelto kiáltványa. Ebben követelték „az egyetem nevének megváltoztatását, az egyetemhez tartozó szobrok közül a néppellenesek és reakciók szobrának azonnali eltávolítását, a reakciók elemek kizárását az egyetemről, az egyetemi ifjúság érdekképviseletének részvételét az egyetem gazdasági, szellemi és adminisztratív életének irányításában, továbbá az elnyomott szegény-parasztság és munkásság fiainak továbbtanulását megakadályozó tandíj- és vizsgadíjrendszer eltörlését, az egyetemi életet gúzsba kötő és időtrábló bürokrácia megszüntetését. Végül a kossuthi Duna-konföderáció megvalósításához vezető kulturális kapcsolatok kimélyítésére kelet-európai és délszláv tanszék felállítását, valamint magyarságtudományi intézet megszervezését”.

1945 májusára a politikai élet kiszélesedése sorra szerveződtek a pártok ifjúsági csoportjai is. Ekkor a Madisz-hoz nem tartozó egyetemisták egy független egyetemi szervezet felállítását kérték, így született meg a **Szegedi Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Szabad Szervezete**. Ennek a szervezetnek lett később az **Egyetemi Élet** című diáklap a hivatalos szócsove, amely a szervezet alkotmányos kereteinek meghatározásáról így ír: „Október második felében újabb nagy változás következett be a Szervezet életében. A múlt évi elnökség ugyanis lemondott és ezzel egyidejűen megkezdődött a Szervezet teljes demokratikus szellemben való átszervezése is. Ettől kezdve ugyanis a Szervezet ügyeit a képviselőgyűlés intézi és ennek tagjai választják meg az elnökséget. A képviselők megválasztása karonkénti titkos szavazással történik, mégpedig úgy, hogy minden 20 hallgató egy képviselőt (elektort) küld be a Szervezet elektrogűlésébe. Ezen az októberi nagygyűlésen a szegedi egyetem és főiskola 1286 hallgatója titkos szavazás útján meg is választotta 64 képviselőjét. A legtöbb szavazatot kapott képviselők lettek egyben a kari vezetők is. Néhány napon belül után összegyűlt ez az elektrogűlés (képviselőgyűlés) és megválasztotta a Szervezet első, az új demokratikus alkotmány szerint működő elnökségét. Elnök **Péter László** bölcsészhallgató lett...”

Az új elnök azonnal ismertette a Szervezet legfőbb célját, ez pedig: az ifjúság érdekvédelme, valamint társadalmi és kulturális nevelés-

sét biztosító diákközösségi élet megvalósítása.”

A szegedi szervezet kissé megkésve, de csatlakozott a budapesti székhelyű **Magyar Egyetemi és Főiskolai Egyesületek Szövetségéhez**.

Az 1946 szeptemberében megjelent Egyetemi Élet következetesen támogatja a szervezet fent említett céljait, s a diákság valamennyi megmozdulásáról tájékoztatja olvasóit. A lapba mindenki írhatott, akinek volt mondanivalója: „nem egyeseké, hanem a közösségé ez a lap, minél többen írjunk bele. (A lapban közölt cikkeket stílusjavításokon és esetleges kényszerű „húzásokon” kívül nem változtatjuk meg, akkor sem, ha — főleg világnézeti kérdésekben — a cikkíróval nem értünk egyet. Ezt külön meg sem jegyezzük: minden cikkért írója felel, mindenkinek szabad-sága van egyéni véleményének szabad kifejtésére, mindaddig, amíg közösségi érdekeket nem veszélyeztet.) De az anyagiak nem kevésbé fontosak: hogy terjedelemben és mondanivalóban többet, szebbet adhassunk, szükségünk van terjesztőkre és hirdetésszerzőkre. Aki lapunkat ilyen módon terjeszti, a beszédet összeg (lap-példányok, hirdetések után) 10%-át kapja. Rajtuk áll, hogy lapunkból a szegedi diákság érdekeit harcosan képviselő, munkáját híven tükröző, gazdag tartalmú lap váljék”.

Az ifjúság társadalmi felelősségéről Péter László, a szegedi egyetemi és főiskolai ifjúság szövetségének elnöke, a **Cselekvő diákképlet** c. írásában így ír: „Nálunk, ezen a szomorú magyar földön, Európának e huzatos helyén, különös hagyománya és sajátos hivatása van a diákmozgalmi életnek. Az ifjúság lélekben mindig forradalmár: Magyarországon pedig elég az ok forradalmárnak lenni. A nemzedékekben jelentkezik Ortega szerint is a világszemlélet megváltozása: minden új generáció új látásmódot is jelent. Az értelmiségi ifjúság szervezkedése ezeket az új látásmódokat akarják életté váltani s így ösztönösen a haladást képviselik a maradisággal szemben. „A háború előtti ifjúsági mozgalmakat a szerző így jellemezte:” ez az ifjúság a trianoni nyomorúságban megtanulta, mit jelent egyszerre nemzeti és társadalmi elnyomás alatt élni; megtanulta, de megtalálta a kivetelő utat is... tudniillik a néppel való azonosulást érdeklő, gondolatban, sorsban, kultúrában... Visszatértek a néphez, a magyarsághoz, s vállalták vele együtt a magyar sorsot.”

A Szegedi Élet tényszerű beszámolókat közölt a diákság életéről, ismertette a Szegedi Találkozó részleteit is. 1946. május 28–30. között Szegeden tartották a demokratikus diákság vezetőinek első országos értekezletét. Az, hogy itt rendezték meg a diáktalálkozót, nemcsak az egyetem, hanem Szeged megbecsülése is volt. Az értekezlet vendégei voltak: **Keresztury Dezso** kultusz-miniszter, **Molnár Erik** népjóléti miniszter, **Millok Sándor** államtitkár, **Szabó Pál** nemzetgyűlési képviselő, **Vatai László** és **Kiss Sándor** miniszteri tanácsosok, valamint a Mefesz 30 tagú küldöttsége. A háromnapos tanácskozáson a diákság kifejtette véleményét és segítséget kért problémái megoldásához.

Az Egyetemi Élet sajnos nem élt sokáig: mindössze egyetlen száma jelent meg 1946 szeptemberében.

S. BALOGH LÁSZLÓ

Negyedóra Németh Józseffel

— Mikor kerültél Szegedre?

— 1982-ben Grazban volt szerződése, ott futottam össze Pál Tamással, ő hívott. Jó gázsit fizetett, nem is voltam még Szegeden, mi-ért ne? — gondoltam. A Tosca Scarpiaját énekeltem. Utána fölkeríttek a Nabuccóra is, azt olaszul énekeltem.

— Magyarul nem tudod a szerepet?

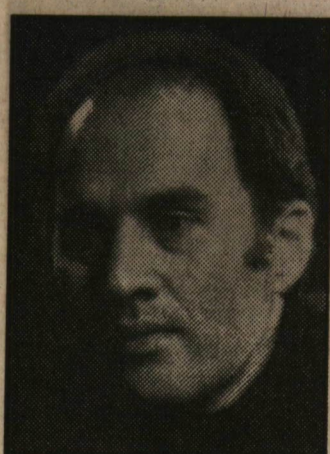
— De, régebben énekeltem Debrecenben magyarul is, de akkor megbuktam vele...

— Mit jelent az, hogy megbuktál?

— Nem tudtam elénekelni. Fiatal voltam, technikailag is értem, a Nabucco pedig magas fekvésű, színészi-leg is igényes szerep. Nem egy kezdőnek írta Verdi. Később németül és olaszul is megtanultam. Hangról hang- ra vettem át, s most aztán úgy tudom, hogy ha álomból följesztenének, akkor is fűjnam.

— Aprópó álom! Korán- kelő vagy?

— Nem. Imádok aludni! Csak kivételes alkalomból tudom rávenni magamat, hogy korán fölkeljek. Ilyen a vadászat, az én hobbym, vagy inkább szenvedélyem, mert minden igazi vadász szenvedéllyel úzi. A golyós puskámat egyébként a Liszt-dijamból vettem.

— Szóval Liszt-díjas puskád van! Más hobbud is van?

— Igen. A TF-et végeztem el, utána lettem csak énekes. A sportért ma is rajongok. Nyáron teniszezek, szőrözők, télen pedig sielek.

— Hogy jön össze a szelész az énekléssel?

— Nagyon jól! Nem a hiedegből kell félni leginkább a hangot, hanem a rossz technikától. Aki megtanulja a helyes technikát, annak nem kell félnie.

— Te kitől tanultál?

— Sok tanárom volt, de a két „legfontosabb” **Titó Gobbi** és **Mario del Monaco**. 1977-ben kaptam egy olaszországi ösztöndíjat. Mehétem bárkihez tanulni, fizette

az olasz állam. Velencét választottam, ahol délelőtt **Gobbi**, délután pedig **del Monaco** óráira jártam.

Az egy fantasztikus másfél hónap volt! Mindig szereltem a szép nőket, de akkor elfelejtkeztem arról is, hogy a világon vannak! **Del Monaco**nak köszönhetem a legtöbbet. Ő a pályám kritikus pontján olyan technikai „fogásra” tanított meg, ami nagyon „jól tett” a hangomnak. Nekí óriási szerepe van abban, hogy magasabb szerepeket is el tudtam énekelni. Régebben gondolni sem mertem volna az Álarcosbál Renéjére, tavaly pedig sikerrel énekeltem.

A kurzus után **Del Monaco** felajánlotta, hogy bármikor elmehetek hozzá Trivisobá, ő ingyen fog tanítani, csak mindenhol mondjam el, hogy tőle tanultam énekelni.

— Merre jártál a világban, merre „vitted a híred”?

— NSZK és Ausztria különböző színházaiban és a magyar operaszínpadokon. 1982-től állandó szerződés Szegedre köt, de fellépek Grazban, és Kaiserslauternben is.

— Sokfelé jártál. Mi az oka, hogy Szegeden meglepedtél?

— Ennek fő oka, hogy megismertem Katit (Dobos Kati színésznő, a szerk.) és

összeházasodtunk. Szép nagy lakásunk van, ahol fiam, Attila is velünk lehet. A színházban pedig jó szerepeket kapok, engednek vendégszerepelni.

— Hol vendégszeregsz mostanában?

— Főleg hazai vizeken evezek. Most hívtak meg Debrecenbe Scarpia énekelni. Az Állami Operaházban október 1-én Petúrt énekeltem. Az előadás után **Mihály András** igazgató több szerepre is felkért, állandó vendég leszek, legközelebb **Garát** énekelem, de szó van **Alfiórol**, **Escamillórol** és egyéb szerepekről is.

— Csupa zord, drámai alakok! Az életben vidám vagy. Derűsebb szerepeket nem énekelsz?

— Sajnos mostanában nem. Régebben voltam **Belcore** a Szerelmi bájtalban, **Mozart Figarója**, és **Don Giovanni**, de évek mostanában elkerülnek.

— Végül: milyen viszonyban vagy a kritikával?

— Tavaly évadban olyan remek kritikákat kaptam, hogy azok után egyszerűen nem szabad rosszul énekelnem. Be akarom bizonyítani a közönségnek és magamnak is, hogy ebben a szerepkörben én vagyok a legjobb Magyarországon.

M. T.

SCIENTIFIC AMERICAN — magyarul

Mint hírközlő szerveink — köztük a Szegedi Egyetem is — tudtunk adták, 1985 szeptemberétől megjelenik magyarul a **Scientific American**, mégpedig **Tudomány** címmel. A lap első száma 1985/1. — Szeptember) megjelent, végre kézbe foghatjuk, elolvashatjuk. Küllemére, kiállítására szép folyóiratot, az eredetihez méltó produkált a Révai Nyomda.

Mint a **Beköszöntő**ben is kiderül a lap éppen 140 évvel ezelőtt, 1845-ben jelent meg először, New Yorkban. A második világháború után jelentősen átalakult az akkortól **Gerard Püll** kiadó nevével jegyzett tudományos magazin, amely az „érdeklődő laikusok” számára íródik, vagyis éppen egy másik természettudományos területen dolgozó kutatóknak. Innen informálódik a biológus, hogy hol tart a fizika, és megfordítva, de tudósítja a természettudomány iránt általában érdeklődő olvasókat is; tanárokat, egyetemi hallgatókat, vagy a valóban laikusokat. Azt azonban sietve le kell szö-

geznünk, bár a **Scientific American** — úgymond — ismeretterjesztő lap, de felsőfokú ismeretterjesztő. Olvasóköre nem egyezik — vagy legalábbis nem mindig egyezik egymással — a Delta, Élet és Tudomány olvasóköreivel, a magas színvonalú tájékoztatásért néha bizony meg kell „szenvedni” az érdeklődő olvasónak.

A szerzők kivétel nélkül kitűnő tudósok; csak a második háború óta 85 Nobel-díjas írt cikket a folyóiratba, nagyobb részük éppen itt közölte először a szele-sebb közönség számára eredményeit. Mindezek ellenére a kitűnő szerkesztőgárda el tudta érni, hogy a tanulmányok stílusa közérthető, a nem szakember számára is „emészthető”.

Mit lehet ezektől mondanani a tartalomról? Nem természettudományos végzettségüként csak annyit, a cikkek, tanulmányok téma-választása érdekes, és általában aktuális is (Digitális hangrögzítés, a következő nagy kaliforniai földrengés előrejelzése), az írások egy része kifejezetten társada-

lomtudományi szakember érdeklődésére is számotart-hat (Az alapoktatás haszna). Az írások stílusáról, nehézségi fokáról — az említetteken túl — csak annyit mondhatunk: „aki akarja, mindent felfog”, és ha az olvasó némi természettudományi előképzettséggel is rendelkezik, akár élvezettel is olvashatja a kitűnően megírt (és igen jól magyar- ra fordított) cikkeket.

A lap utolsó rovatában közli a szerkesztőség „az ajánlott irodalmat” (tehát a

további tájékozódást elősegítő legfontosabb olvasnivalókat), talán csak azt róhatjuk fel ezzel kapcsolatban, hogy célszerű lett volna megadni az esetleges magyar fordítás adatait — ilyenekben sajnos úgy sem bővelkedünk — mint pl. Weinberg világhírű könyve esetében (Első három perc).

Tudós tanulmányok, érdekes állandó rovatok, változatos, színes ábraanyag, ismertetések, izéles reklámok (s nem több a kelleténél!) — „ennyit” nyújt a magyar **Scientific American**, és ez magyar ismeretterjesztő lapoknál edződött szemünknek nem kevés. Mindent összevéve, nem sokalhatjuk a közel 100 forintos árat sem, legalábbis ami a külsőt és a tartalmat illeti. Aki előfizet rá (mert a sarki kioszkok közül kevesen árusítják a lapot, mint hírlik), annak megtérülő befektetés, aki nem tud vagy nem akar, az „ingyen is beruházhat” nagyobb könyvtáraink olvasótermeiben.

—sakok—

Mégpedig magyar. A Hungarian Digest című folyóiratról van szó. Jó minőségű papíron 130 kis alakú oldal, eddig 24, most már 30 forintért kapható. Az újságíró-stáb élén **Hajdu János**, **Cserépfalvi Imre**, **Márton Miklós** és **Nemes János** áll. Két szerkesztője az angol szöveget gondozza: **Szűcs Katalin** és **Hollós Mihály**.

Mi a lap profilja? Ahogy **Nemes János** az olvasónak írott levelében megfogalmazta, az ország belső és külső viszonyáról, a magyar szemüvegén át nézett nemzetközi helyzetről kíván két havonta angolul tájékoztatni. A magyar sajtóban megjelent írásokból adnak szeles körű válogatást. Szerkesztési elvük a Látóhatár c. folyóiratára emlékeztet, de az angolul olvasók igényének megfelelően állítják össze. Önálló cikket csak ritkán közölnek.

Visszamenőleg 1982-ig néztem át a példányokat. A következetesen megvalósított szerkesztői koncepció: állandóság a változatosságban. Állandóság a Magyar-

országot bemutató sorozatban, amely vesz egyet-egyét a megyék közül és 10 oldalon mini enciklopédiát nyújt át az olvasónak. A legfontosabb üzemportrék mellett a megyeszékhelyeken tett sé-tákig minden szóba kerül: a népművészet éppúgy, mint a kulturális élet. Színes fotók, pillanatfelvételek teszik megkapóvá az effajta írásokat. (A legújabb számból ez ki-maradt, helyette gazdasági körképet közölnek.)

Következetes az állandóságra törekvés az írói arcképek bemutatásában is. Már befutott írókat keres fel a riporter, a „faggatódászok” eredményét a lapban láthatjuk viszont: például **Gyurkovics Tibort**, **Mándy Ivánt**, **Földéak Jánost**, **Hege-düs Gézát** keresték meg.

A változatosságot az események sodrásában élő, minden újdonságra lehetőség szerint reagáló szerkesztői módszer biztosítja. A

nemzetközi élet, a politikai események kommentárjai sorokoznak, de a világgazdasági hírek, kultúra is.

A legfrissebb számában **Waere Willoch** norvég miniszterelnök beszél a kétoldalú kereskedelem fontosságáról, ugyanerről szól a magyar-amerikai szinten **Havasi Ferenc**. Ami a gazdasággal szoros összefüggő politikát illeti, a lap emlékezett a Helsinkiben aláírt egyezmény 10. évfordulójára. **Horn Gyula** „A világ tegnap és ma” c. írásában a legutóbbi dekad tömör elemzését adja. Ebben a világban kell élni és helytállni, ahogy a XIII. kongresszusról és annak helyszínéről készült, bőven illusztrált cikk írja mondja. A „Hét” egykori fő-szerkesztőjének, **Polgár Dénesnek** „A Stroll With Hrepresident” (Séta az elnökkel) című hangulatos visszaemlékezése nyitja a hazai témák sorát. Beszélgetőpartnerej között van Luns volt

NATO főtitkár és az isteni Gina is.

Nem erről jutott eszembe, de a rákkutatásról is ugyan- ebben a számban van egy beszélgetés a gyógyulás és gyógyítás esélyeiről. Nem kisebb ember vigasztal, mint **dr. Eckhardt Sándor** professzor, az Onkológiai Intézet igazgatója.

Zene és balett a következő téma, a kortárs muzsika, impozáns komponista névsorral. Ezt filmkrónika követi **Redl ezredes** és az év több filmje kerül terítékre. Az igazi élményt mégis a „Válság és költészet” jelenti. Esszé **József Attiláról**. Versek a proletárasszonyról, „aki kékitőt old az ég vizében”, mindezt „Tiszta szívvel” mondja el az „Eszmélet” írója — **Bátki János** fordításában. A Digestet is elmaradhatatlan könyv és lemezbörze, viccek, ételreceptek, bélyegsarok zárja és végül az előfizetőknek szóló információ: 17 országban lehet megrendelni a folyóiratot.

ROZSNYAI JENŐ